

FOAIE

пентрѣ

МИШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 49.

Luni, 4. Decembrie.

1844.

О ВОРБЪ ПЕНТРЪ КРЕЩЕРЕ ШИ ШКОАЛЕ.

„Пѣдѣнъ пѣдѣнѣтъ дѣшѣ кѣдѣнѣ о-
тѣл ачела дела чеѣ асемenea лѣи, каре се
сѣлеще а ле дескрие виѣ тѣклошѣа лор дѣн
пѣнтрѣ, дѣ кареа се афлѣ, каре се сѣлеще
а ле да о idee маѣ дѣвалтѣ деспре а
лор есѣстѣнѣцѣ, каре вреа дѣн зрѣтѣ а ле
префаче идея ачѣаста дѣн сѣнтѣмент. Дар
ачела, каре ѣ шѣе пѣрта кѣ мѣнѣ зѣа, каре
ле спѣне исторѣи фавѣлѣсе, каре дѣн зѣ дѣн
зѣ ле ажѣтѣ а се деморализа, ачела есте
вѣрватѣл лор.“ Дакѣ пѣнтрѣиторѣл Гете
аѣ пѣтѣт зѣче ачѣаста деспре пѣдѣа са, кѣ
атѣта маѣ зѣшор о вом пѣтеа зѣче шѣ поѣ
деспре а пѣстрѣ. Де кѣте орѣ с'аѣ пѣвлѣ-
кат дѣн ачѣстеа фѣи ромѣнѣщѣ — дела ѣви-
реа лор пѣлѣ дѣн мѣнѣтѣл де фадѣ — вреп
артѣкол пѣнтрѣ крѣщере саѣ едѣкаѣе шѣ
пѣнтрѣ шкѣле, еѣ дѣн партѣмѣ ам фост
кѣ чеа маѣ маре лѣаре аминте, сѣ афлѣ:
че дѣнпѣрѣре ва продѣче дѣн ѣнимѣле чѣ-
тѣиторѣлор дѣнтре карѣи тѣ афлат. Дѣнсѣ
кѣ дѣрере сѣнт сѣлѣт а спѣне адеврѣл,
кѣ ачѣѣа, (де алѣдѣи тѣ сѣѣнѣск а зѣче) пе
кѣт де кѣ сѣте апѣкаѣ фѣиле дѣн тѣлѣ, кѣ
гѣнд, кѣ вор афла врео ромѣндѣ, пе а-
тѣт де кѣ дѣспредѣ ле арѣнкаѣ ла о партѣ
— кѣнд копѣндеаѣ чева асемenea — зѣ-

кѣнд: „ѣар шкѣластик, ѣар пѣнтрѣ крѣще-
ре!“ Шѣ тотѣш фѣадѣлор Ромѣнѣ, дѣн тѣ-
те зѣгѣрѣле Дачѣѣ! Крѣщереа шѣ пѣмаѣ
крѣщереа ва фѣ дѣн старе а пе асѣгѣра зѣ
вѣиторѣѣ, а пе спѣла рѣѣина, пѣн кареа пеам
фѣкѣт зрѣдѣи шѣ анѣнѣ дѣн окѣ алтор па-
дѣи, кѣ каре копѣдѣит. Чѣне нѣ шѣе, кѣ
кѣт дѣспредѣ кѣзта пѣлѣ де кѣрѣнд дѣн-
сѣшѣ пѣрѣчѣи алтор пѣдѣи ла сѣнѣгѣра ро-
стѣре де пѣтеле ромѣнѣ? Шкѣлеле шѣ пѣ-
маѣ шкѣлеле пе пот дескѣде о кѣраре сѣ-
гѣрѣ пѣнтрѣ де а пе скѣзѣра дѣнѣѣ де
поптатѣкѣл дѣнѣперек ал пѣщѣндеѣ, дѣн
каре орѣѣтѣм де кѣтева веамѣрѣ, шѣ а дѣа
пѣнтрѣ де а пе фѣрѣ де ѣспѣта че чеаркѣ
зѣнѣ ка сѣ пе топѣаскѣ дѣн казанѣл алтор
дѣнѣте, десвѣрѣкѣндѣне де ачеле дѣбѣ тезаѣ-
рѣрѣ непредѣѣте, каре пеаѣ пѣзѣт пѣлѣ а-
кѣн естѣмеа, шѣ каре сѣнт атѣт де пре-
дѣоасе пѣнтрѣ тот ѣнсѣл, каре шѣ кѣноасѣе
кѣетареа шѣшѣ сѣмте стѣма че о арѣ маѣ
пре сѣс де вѣте, адекѣ де рѣлеѣе шѣ
лѣмѣѣ. Ромѣнѣл, а кѣрѣи ѣнимѣ е ѣндѣ-
ферентѣ кѣтре ачѣстеа дѣбѣ аверѣ стрѣѣѣ-
не, че пеаѣ пѣзѣт шѣ леам пѣзѣт пѣлѣ дѣн
мѣнѣтѣл ачѣста пѣн тѣте фортѣпеле веа-
кѣрѣлор треѣѣте, десвѣрачѣсе дѣн време де
але, шѣ атѣнѣ чѣѣ че вом рѣмѣнеа дѣн
зрѣтѣ, вом дѣкѣде зѣша дѣнѣ дѣнѣсѣл.

De арѣкѣм врео прѣвѣре асѣпра фа-
птелор оменѣи, де кѣтѣм ла дѣдепѣ-
рѣле че аѣ черкат оаменѣи дѣ лѣкрѣрѣле
лор, де вѣртѣрѣм дѣпѣ изѣѣреле рѣтѣчѣрѣ-
лор саѣ а вѣртѣдѣлор лор, афлѣм маѣ тот-
деавѣа, кѣ семѣпѣа фаптеѣ вѣне саѣ реле
дѣшѣи ѣа дѣчепѣтѣл дела о крещере дѣ-
грѣжѣтѣ саѣ пѣрѣсѣтѣ кѣ тотѣл. Ачеста
ѣ вѣ адевѣрѣ, че пѣ сѣфере дѣдоѣалѣ.

Шѣи кѣ тѣте ачестеа дѣрѣпѣа фѣекѣрѣѣ
татѣ де фаѣилѣе есте, а се ведеа дѣкѣпѣ-
дѣрат де пѣдѣе фѣи тѣлѣтѣмѣторѣи, де пѣдѣе
тѣлѣдѣе пѣсе дѣ калеа фѣрѣчѣрѣѣ. Че вѣ-
шор дѣшѣи дѣ сѣфлетѣл ла ѣра деспѣрѣдѣрѣѣ
вѣ астѣелѣв де пѣрѣпте, кѣре се конвѣпѣе
дѣ фапѣтѣ деспѣре морала крещере а пѣ-
скѣдѣлор сѣи. Шѣи ѣарѣш кѣт де дѣфѣѣ-
рѣтѣоаре есте тѣртеа пѣптрѣ ачел пѣфѣрѣ-
чѣтѣ татѣ, кѣре се веде сѣлѣт а се деспѣрѣ-
дѣ де фаѣилѣа са, пѣ кѣреа аѣ лѣсат ѣ дѣ
чеа маѣ тѣре тѣрѣвѣрѣре! Кѣре ѣ дар кѣв-
са кѣ вѣ асеменеа пѣрѣпте пѣ шѣаѣ пѣтѣт
дѣпѣлѣи дѣрѣпѣа? Нѣ алѣа декѣт кѣ мѣж-
лѣчеле, пѣрѣп кѣре сѣаѣ сѣлѣт а аѣвѣпѣе ла
ачел дар, аѣ фост кѣ тотѣл дѣп конѣрѣ.
— Че пѣте фѣи маѣ адевѣрат декѣт ачѣеа,
кѣ вѣрѣторѣл омѣлѣи, Дѣмнезѣѣ, аѣ сѣдѣт
дѣп ѣпѣа фѣекѣрѣѣ фѣпѣе дѣсѣфлетѣте пѣ-
тѣпѣа де а фѣи фѣрѣчѣтѣ; шѣи дакѣ пѣ ѣ, пѣ-
чѣна сѣпѣт пѣрѣпдѣи, кѣрѣи пѣаѣ дѣгрѣжѣт де
ачелеа мѣжлоаче, пѣрѣп кѣре пѣскѣдѣи лор
сѣар фѣи пѣтѣт фѣаче фѣрѣчѣдѣи. Кѣдѣи пѣрѣпдѣи
сѣпѣт кѣрѣи пѣчѣи кѣ шѣтѣѣ, че ва сѣ зѣкѣ
ворѣва крещере! Пѣдѣи пѣрѣпдѣи аѣ фост
шѣи сѣпѣт ѣарѣш, кѣрѣи се сѣлеск а да фѣи-
лор сѣи дѣп аѣи чеѣи дѣп тѣи аѣ пѣрѣчѣѣи о
крещере кореспѣвѣзѣтѣре кѣ депѣл тѣмпѣ-
лѣи дѣп кѣре тѣрѣм. Шѣлѣт сѣ пѣ фѣе фа-

пѣлѣле челе тѣлѣте скѣпѣтѣте, кѣре асѣтѣлѣи
пѣрте тѣре аѣвѣпѣ ла вѣшѣле алѣтора. Дѣп
че пѣрѣчѣпѣ? Пѣптрѣ кѣ пѣрѣпдѣи, вѣпѣи шѣи
стрѣвѣзѣпѣи, леаѣ лѣсат кѣ адевѣрат аверѣ
кѣтѣпѣпѣтѣре, скѣле пѣрѣдѣсе, тѣлѣдѣе де
галѣпѣи; дар пѣ крещере, пѣ дѣвѣдѣтѣрѣтѣ,
пѣ ѣпѣмѣтѣ кѣлѣтѣватѣ, пѣ изѣвѣреа лѣи Дѣмне-
зѣѣ шѣи а деапроапелѣи сѣдѣтѣ дѣп сѣфлет
дѣпѣтѣ дѣп тѣперѣе; чѣи о стрѣкѣре а пѣра-
вѣрѣлор, о ѣпѣмѣтѣ рече, лѣпсѣтѣ де фѣрѣка
лѣи Дѣмнезѣѣ шѣи о пѣрѣпѣре кѣтѣре челе
маѣ апѣсе десѣрѣвѣрѣѣ; дѣпѣт дѣп ачелеа
тѣкѣлоаче крѣатѣрѣи дѣп ал 18 ап ал вѣѣдеѣи
пѣ вѣзѣи алѣте, декѣт вѣп скелѣт че арѣ дѣ-
тѣпѣрѣтѣ пѣ фѣрѣпте сѣтѣа рѣвѣтѣдѣлор дѣп
кѣре сѣаѣ словозѣт тѣас шѣи дѣпѣпѣс де па-
тѣмѣи. Алѣдѣи ѣарѣш гѣлѣдѣск, кѣ фѣкѣпѣдѣле
вѣстѣмѣпте пѣрѣдѣсе, тѣрѣмѣдѣпдѣи дѣпѣтѣ дѣп
ал блѣа ап ал вѣрѣстеѣи ла шѣколѣ шѣи адѣ-
пѣдѣлѣе аверѣ, шѣаѣ дѣпѣлѣпѣтѣ дѣторѣа че
заче асѣпра вѣпѣи пѣскѣтѣорѣѣв, шѣи се тѣрѣ
дакѣ вѣдѣ, кѣ дѣп фѣи лор сѣаѣ алѣс пѣдѣе
тѣрѣпѣторѣи, кѣрѣи пѣрѣпѣдѣск тот че аѣ адѣ-
пѣт ѣи кѣ тѣлѣтѣ остенеалѣ. Шѣде есте
дар грѣшала ачѣсторѣа? Дѣп пѣрѣжѣдѣцѣле
челе дѣрѣдѣчѣпѣте, кѣре дѣи дѣвадѣтѣ а дѣ-
пѣрѣзна кѣ кѣвѣнтѣл: „фѣрѣчѣре“ ѣдеѣи кѣ
тотѣл фалсе шѣи рѣтѣчѣтѣре, кѣре дѣи фѣак
а крѣде, кѣ фѣрѣчѣреа омѣлѣи арѣ ста пѣтѣмаѣ
дѣп аверѣ, тѣрѣре дешартѣ, семѣдѣе, саѣ
сѣпѣгѣр дѣп траѣлѣл вѣп. Кѣпдѣ тотѣш ѣа пѣ
есте алѣт чеѣа декѣт о пѣчѣпѣкѣ тѣлѣдѣ-
тѣре дѣп пѣвѣптрѣ а сѣфлетѣлѣи, пѣрѣ-
венѣтѣре дѣп о дѣпкредѣпѣдѣаре, кѣтѣкѣ
дѣпѣтѣ пѣтерѣле пѣстрѣе ам фѣкѣт тѣ-
те ачелеа че пѣи леаѣ дѣкѣтат мѣпѣтеа
чеа сѣпѣтѣтѣсѣ дѣп дѣцѣлеѣцѣре кѣ та-
та пѣтѣрѣтѣ; ам дѣпѣпѣтат вѣпѣле об-
щѣск дѣпѣтѣ пѣаѣ фост пѣрѣп пѣтѣпѣдѣтѣ,

ші копѣптѣнд ші спре вѣтеле алтора, ам ѡпаинтат не ал пострѣ.

Чел маї mare defect дарѣ ѡ крещереа че о дѣм пої фѣлор есте, къ пѣ ѡгрѣжим а съдї ѡ иимиле пѣсквѣлор поштрїї рѣдѣчина тѣтлор вѣртѣдлор — ѣзвѣреа — о ѣзвѣре къ кареа съ копѣндѣ не тодї ѡменїї, прїн кареа съ воїаскъ вѣне ла тѣтѣ фѣнѣа, о ѣзвѣре не-egoїстикѣ. Пептрѣ че пѣ вѣгѣм де сеамѣ ла ѡвѣцетѣра лѣи ХС? Ел къ ворѣа чеа дїн тѣе аѣ зїс: „Ѣзвѣре не Дѣмнезеѣ песте тѣте лѣкрѣрїле шї не деапрѣпеле тѣѣ ка не тїне ѡпсѣдї.“ Нѣ ѣ дестѣл, къ вом кѣлтивї мїнтеа тїпѣрѣлѣ прїн цїнѣе, ѣар иїма о вом лѣса пѣрѣсїтѣ; къчї атѣчї ва ешї дїн трѣпсѣл зп инсѣ де ачеїа, де карїї ведем шї азї ѡ мїжлокѣл пострѣ, къ аѣ прїченере фѣрте фрѣмѣсѣ, аѣерїме рарѣ, дар фѣндѣле иїма стрїкатѣ, се словѣд ла челе маї апѣсе крїме шї прїн ачеа се фак неферїчїдї, деспре зпїї ка ачеїа сѣпѣ шї проверѣл: „ла зп кар де ѡвѣцетѣрѣ, тревзїе зече де мїнте.“

ѡкпѣїаскъ шї чїнева о фамїліе де ромѣнѣ богатѣ — пѣ пѣвїлѣ, — кареа аѣ трѣїт ѡпаинте де ачеаста пѣмаї къ о сѣтѣ де ані. Авереа еї тѣтѣ аѣ рѣмас фѣлор саѣ непоцїлор. Дар астѣлї е ла чеї маї тѣлцї алтѣелїѣ. Тот че аѣ адѣнат пѣрїнцїї, аѣ тѣпкат фѣїї. Фїї сѣрачї прїн сїмпѣдѣ аѣ ажѣнс ла старе, — къчї времїле ера вѣне прекѣм кредем пої — ѣар зр-машїї лор аѣ прѣпѣдїт тот. Кѣнд еѣ то-тѣш ла о алтѣ пацїе воїѣ фї ѡ старе а афла стрѣнепоцї саѣ иї маї департе не-по-вїлї, карїї пѣ пѣмаї къ пѣаѣ тѣпкат стареа че леаѣ рѣмас дела стрѣвѣнї, чї ѡкѣ аѣ ѡтѣлцїт'о, шї стаѣ вѣн, къ шї песте о

сѣтѣ де ані се ва афла стареа ачеа неа-тїнсѣ ла непоцїї саѣ стрѣнепоцїї ачестора. Че ѣ прїчина шї ачї? Крещереа. Чеї дїн-тѣї пѣаѣ авѣт пїчї о крещере; иимиле лор аѣ фост пїне де семецїе, ѡпѣнѣаре, де-шарте де ѣзвѣреа лѣи Дѣмнезеѣ шї а деа-прѣпелѣї, dedate пѣмаї а порѣнчї шї а тѣпка де а гата тот че леаѣ дїкатат къ-рїосїтатеа саѣ фантасіа чеа ресфїратѣ; ѣар чеї дїн зрѣтѣ крескѣцїї де тїнерї ѡ фрїка лѣи Дѣмнезеѣ, ѡвѣцадї де мїчї а ѣзвї не тот омѣл, а авеа копѣтїмїре кътре тот сѣракѣл адевѣрат, а се рѣшїна де тѣл-дрїе, а пѣстра челе къщїгате, а зрѣма пїл-да челѣї че аѣ къщїгат ш. а. Съ прївїм фрацїлор ѡпрецїїр де пої шї ведї ведеа къ ам дрептате.

Маї ѡколо къчї пѣ dedѣм не прѣнчї де мїчї ла сѣпѣнере шї аскѣларе? Омѣл кареа пѣ ѣ кѣлтивїт, есте аспрѣ шї прост; ѣар омѣл несѣпѣс, недїсчїпїнат есте феа-рѣ сѣлватїкѣ. Не чел дїн тѣѣ прїн кре-щере ѡкѣ'л маї поцї ѡдрепта, ѣар не ачест' дїн зрѣтѣ пѣмаї преотѣл къ къдел-нїца. Кѣ зп къвѣнт, не кът не сѣнт де драцїї прѣнчїї, не атѣта сѣ не фїе де дра-гѣ шї кѣлтивїреа иїмеї шї а дѣхѣлѣ лор; зпа фѣрѣ алта пѣаѣ адѣс пїчї одатѣ деплї-пѣ тѣлцїтїре. Съ пѣ зїтѣм, къ че се-тѣпѣм пої ѡ пѣпѣнѣделе иїмї але фѣл-лор поштрїї, ачеа ва шї рѣсѣрї, ачеа ва креще, се ва кѣче шї ѡ зрѣтѣ ачеа се ва шї сечера. Кѣм аѣ фост семѣнѣа аша ва фї шї сечерїшѣл.

Нѣ ѣ не лѣме фїндѣ маї слаѣ, маї неѣтїнчїѣсѣ шї лїпсїтѣ де ажѣторїѣ — дѣпѣ кѣм зїче зп ѡвѣцат — декѣт прѣп-кѣл де кѣрѣнд пѣскѣт шї ѡкѣ недесвол-тат трѣпѣе шї сѣфлетѣе. Шї къ тѣте

ачестеа сепънца пентрѣ зп четъцап фо-
лоситорѣ патріей, пентрѣ зп мѣнтѣиторѣ
ал мѣлтора, саѣ дпн контрѣ пентрѣ о ган-
грень а статѣлѣ, пентрѣ зп тіран ал о-
менірей се афлѣ пресератѣ дп ипма лѣ.
Креще'л віне де тіпър, ші ва енш дпн ел
зп лъчаефър, пъръсеце'л кѣ тотѣл, ші се
ва алеце дпн трѣпсѣл зп монстрѣ дп лар-
га патърѣ. Ваі дпсѣ ші іар ваі де ачела,
каре дпн зшърѣтате саѣ дпн негрѣжѣ аѣ
лепевіт крещереа лѣ!

Маре мпъне, кѣ отѣл пентрѣ де а'шп
кѣшпга авері, се арѣкѣ дп челе маі марі
прімеждіі, дпшп пъръсеце патріа ші тóте,
шп се дпкреде некѣпоскѣтелор знде але
очеапѣлѣ, пѣмаі шп пѣмаі ка сѣ'шп пóтъ
сѣтѣра сетеа чеа маре дѣпѣ азр; лѣкрѣл
чел маі греѣ дп дпплінеце, прімеждііле
ле сѣпъне, іар пентрѣ фіі сѣі, пентрѣ те-
саврѣл чел маі преціос чел пóте авеа о-
тѣл сѣпт сóре, се левеведе а'шп консе-
кра треі патрѣ мпъте пе зі, кѣтева óре пе
септѣшпѣ. Саѣ пóте авеа отѣл пе лѣ-
теа ачеаста врепн скоп маі новіа декѣт
а ферічі пе чеі асемепа лѣ?

(Ва зрпа.)

ПѢТЕРЕА АРМАТЪ ШІ АРТА МІЛІ- ТАРЪ ДЕЛА ДНТЕМЕЙЕРЕА ПРН- ЧНАТѢЛѢІ ВАЛАХІЕІ ПЪНЪ АКѢМ.

De N. Бълческѣ.

(Ѣрмаре.)

II.

Міліціа, рѣдікареа глоателор.

Радѣ Негрѣ вінд дп Цара ромънеа-
скѣ гѣсі ачі деосевіте кѣпѣтѣпатѣрп пе
каре де ші ле сѣпъсе сіеші, дар тот ле

пѣстрѣ дптокміреа лор. Астфел тревѣ
сѣ фі фост органисареа дпн лѣзптрѣ а це-
рпї пѣпѣ дп времеа лѣ Мірчеа I., каре
дппгърці цеара дп жѣдеце, дѣнд ла фіе-
каре пѣміре дѣпѣ рпѣл чел маре че трече
прпн трѣвѣл.

Ел дпntind а органиса тот статѣл о-
стѣшеце, дппгърці жѣдеделе дп кѣпѣтѣ-
пї де о mie оамепї, фіе-каре сѣпт зп кѣ-
пїтан. Ачесті кѣпїтанп авеаѣ пѣтере ад-
міністратівѣ, жѣдекѣтореаскѣ шп остѣшеа-
скѣ дп жѣдеце. Ла Кѣмпѣлзпг шп Тър-
говпще фпнд ораше капїтале а церпї, кѣ-
пїтанѣл кѣрмѣитор пѣрта тітлѣ де Дворпк.¹⁾

Кѣпїтенпїле ераѣ, дп пѣмър де опт-
спрезече пѣмаі дп Ромѣнїа маре, прекѣт
зрмеазѣ :

Дп жѣдецѣл Слат-Рѣмпк, треі кѣ-
пїтѣпї : „Фокшанпї, Традіста, Мѣксїенпї.“
Чеа д'ѣпѣтѣіс дпн ачесте кѣпїтѣпї ера маі
дпсеппнатѣ, шп се пѣміа : „Кѣпїтѣнїа чеа
маре а Фокшанѣлѣ де марѣне.“ Еа а
авѣт дп зрпѣ шп жѣмѣтате де Тѣіѣ. Рѣ-
тѣшпдѣ дпн ачестѣ кѣпїтѣпїе с'а маі дп-
пѣт пѣпѣ дп времіле маі де кѣрѣнд, шп
с'а пѣміт „Бѣчѣкашп“ шп тѣіѣлеі Бѣчѣк.²⁾

Дп жѣдецѣл Бѣзеѣ о кѣпїтѣпїе а
„Тѣргѣлѣ Бѣзеѣлѣ.“

Дп жѣдецѣл Прахова кѣпїтѣнїа „Пло-
щѣлѣ.“

Дп жѣдецѣл Дѣтмовіда кѣпїтѣнїа „кѣ-
пїтанплор Тѣрговестпї.“

Дп жѣдецѣл Іаломіда треі кѣпїтѣпї :
„Лікірепці, Стелпика шп орашѣл де флочп.“

Дп жѣдецѣл Ілфов треі кѣпїтѣпї :
„Чіокѣпѣщпї, Олтепїда шп Гергїда.“

¹⁾ Кантакѣзпно ф. 62.

²⁾ Фонтпно т. 3 ф. 350.

„Ап ждедѣл Вльшчїи дѣл кѣпїтѣнїи: „Odiboe ши Daia.“

„Ап ждедѣл Мзсчел ши ждедѣл Арцеш кѣпїтѣнїа „орашѣлѣи Кѣтѣвлѣнї.“

„Ап ждедѣл Олтѣ дѣл кѣпїтѣнїи „Слатїна ши Ъда.“

„Ап ждедѣл Телеорман кѣпїтѣнїа „Рошилор de Bede.“

„Ап Ромѣнїа мїкѣ кѣртѣитор ванѣл, ераѣ деосевїте кѣпїтѣнїи, дїн каре чеѣ маї дїнсемнатѣ ера а Чернедѣлѣи, ши се пѣтїа ка ши а Фокшанѣлѣи: „Кѣпїтѣнїа чеа маре а Чернедѣлѣи, de марѣне.“¹⁾ Рѣтѣнїа дїн ачеастѣ кѣпїтѣнїе с'а дїнѣт пѣлѣ ла 1830.

Ачестї 18,000, „Катане саѣ слѣжїторї де скѣтеалѣ“ дїн Ромѣнїа маре, прекѣт ши чеї дїн Ромѣнїа мїкѣ пѣ прїмїаѣ леафѣ, че се скѣтїаѣ de оаре-каре дѣждїи. Еї ераѣ органисацїи остѣшенѣе, ши дїнпѣрцїи ка ши арматѣ дїн пѣнтѣрїи ши декѣрїи, ши се пѣтїаѣ маї дїн деосевї: „Казачї Марталочї ши Казачї Катарацї.“²⁾ „Ап време де паче еї ераѣ дїндаторадї се факѣ гарпїсоана орашелор ши а тѣргѣрїлор ши сѣ пѣзѣаскѣ перѣнд „тѣрѣнїеле“ (гранїдїле).“

¹⁾ Kantakzino ф. 56. — Historica relatio de statu Valachiae.

²⁾ Baur ф. 69. — Fotino т. 3. ф. 357. — Sulzer т. 3 ф. 253.

³⁾ Пазѣ гранїдїлор дїн векїте ера фоарте страшикѣ. „Дїнтрѣн хрїсов а лѣи Петрѣ Водѣ фечїорѣл лѣи Мїрчеа Водѣ дїн анѣл 7069, Септ 4. се араѣ, кѣ дїн времеа лѣи Пѣтрашкѣ ВВ. „Воїкѣ кѣ четашїи лѣи, ши кѣ алдї Ромѣнїи дїн Потел фїнд пѣзїторї ла марѣнеа Дѣнѣрїи ка сѣ пѣ треакѣ прїведї саѣ алдї фѣкѣторї де реле, еар еї п'аѣ пѣзїт марѣнеа вїне дѣнѣ леѣеа веке, ши аѣ треакѣ прїведї прїнтр'ачел лок, ши пѣнтрѣ ачеастѣ вїнѣ а лор леаѣ лѣат Пѣтрашкѣ В. В. треї шѣгѣвїи.“

„Ап време де рѣсвоїѣ слѣжїаѣ сѣвт мареле спѣтар. ¹⁾ Ънїформа лор ера алѣастрѣ. ²⁾ Деосевїт д'ачесте кѣпїтѣнїи ераѣ мѣлте сате де катане органисацїи еарѣнїи остѣшенѣе фѣрѣ леафѣ, авѣнд пѣтїаї оаре-каре скѣтїрї. Ачесте катане дїн сате авеаѣ кан не кѣте зп воер. Астфел чеї де сѣвт дѣворнїк се пѣтїаѣ „дѣворнїчеї;“ чеї де сѣвт спѣтар, „спѣтѣреї;“ чеї де сѣвт постелнїк, „постелнїчеї;“ чеї де сѣвт вїстїер, „вїстїернїчеї;“ чеї де сѣвт пахарнїк, „пѣхѣрнїчеї;“ чеї де сѣвт комїс, „комїсеї;“ шчл. ³⁾ „Ап време де рѣсвоїѣ ераѣ дїн активїтате сѣвт кѣпїтѣнїїле лор, еарѣ дїн време де паче шедѣаѣ пе ла каселе лор кѣвтѣндѣшїи де лѣкрѣ кѣмпѣлѣи. Д'ачї а венїт проверѣл атѣт де мѣлѣт кѣноскѣт дїн Цара ромѣнеаскѣ ши Цара Молдовїи ⁴⁾ „дела армѣ ла сапѣ.“

Ачѣастѣ а фост мїлїдїа саѣ ландверѣл дѣрїи.

Ла о трѣвзїндѣ неапѣратѣ, саѣ кѣнд патрїа ера дїн прїмеждїе се кїема „рѣдї-кареа глоателор.“ Цѣпанїи (воерїи) атѣнчї кѣ фечїорїи лор ка нїде Domnї Феодалї се рѣдїкаѣ кѣ ванїерїле лор ши слѣжїторїи лор ка се апере мошїа (патрїа) аменїдатѣ. ⁵⁾ Асемїне тот породѣл ера дїндѣ

¹⁾ Baur ф. 56.

²⁾ Sulzer т. 3 ф. 252.

³⁾ Kantakzino ф. 57. — Historica de statu Valachiae. — Fotino т. 3 ф. 358.

⁴⁾ Органисацїа пѣтерїи армате а Молдовїи а фост асемїнеа ка а Цѣрїи ромѣнецїи, кѣ преа пѣзїнѣ деосевїре. Веѣї Кантемірї „дѣскрїереа Молдовїи.“

⁵⁾ Кѣ воерїи ераѣ нїде Domnї Феодалї слѣжїнд ла рѣсвоїѣ кѣ велѣеала лор, о тѣргѣрїседе ши Georgio Tomasi (кан 3 ф. 37), каре фїнд секретарѣл прїнцѣлѣи Сїѣцїмѣнд Баторї, а

торат съ се рѣдиче дн арме съвт команда
воерілор ши а кѣпитанілор мїлор. ¹⁾

Дн пічі о Цара ка дн церіле ротъ-
нещї ачеастъ ценералъ армаре нѣ сѧ дн-
тъмплат маї де тѣлте орї. Днведерат
есте кѣ кѣ о асеміне де мїнѣнатъ орга-
нісаре остъшеаскѣ, цѣара ла требвінцъ
пѣтеа пѣне дн пічіоаре ши 100,000 оа-
менї. Nimenї dar нѣ се ва маї мїра акѣм
кѣнд ва ведеа дн історїе пе Радѣл VIII.
ла 1538 дн ачеле времї де дїснопораре
а прегѣтї о арматъ де 80,000 оаменї спре
а о трїмїте дн ажѣторѣл лѣї Іоан Заполїа
прїнцѣл Трансїлванїеї, днпротїва сѣлтанѣ-
лѣї Сѣлѣїман. ²⁾; пе Мїрчеа II. ла 1550
а днтімпїна пе претїдентѣл ла трон, Ра-
дѣ Іліе, кѣ 80,000 останї ши 36 тѣврї ³⁾;
пе Александрѣ II. ла 1577 а мерѣ дн-
протїва Молдовенїлор к'о арматъ де 40,000
оаменї ⁴⁾; пе Мїхаїл Вітеазѣл а інтра дн
Молдова ла 1600 кѣ 50,000 останї. ⁵⁾

Че матерїе дѣрероасѣ де гѣндїре! Ро-
тѣнї ѣлкѣ дн веакѣл а XIV. пе кѣнд
тоатѣ Еѣропа ера кѣфѣндатѣ дн варварїе,
авеа піще інстїтѣцїї кѣ каре дн ачеле времї
ар фї ажѣнс о націе пѣтернїкѣ дн Еѣро-
па, дакѣ зпїреа ар фї domnїт днтре дѣн-
шїї! Фїе ка рѣтѣчїрїле пѣрїнцїлор пострї

съ пе слѣжїаскѣ де пїлдѣ, прекѣм вїртѣ-
дїле лор де дндемн! Фїе ка съ нѣ зїтѣм
д'ачї днпїнте, кѣ зпїреа фаче пѣтереа ста-
тѣрїлор ши прїа зрмаре ферїчїреа лор.

(Зрмеазѣ дн карте.)

Zioa de 14. Октомвріе дн тѣпѣстї-
реа сѣїндїлор трїерархї дн Іашї.

Domnї Молдавїеї чеї патрїодї ши дн-
вѣпѣтѣдїдї саѣ сїргѣїт ашї немѣрї пѣтеле
лѣсѣнд пїлдѣ зрмашїлор сѣї, нѣ нѣмаї
прїн враѣл лор чел пѣтернїк апѣрѣндѣшї
сеаѣ лѣдїндѣмї цара, ши прїо леѣвїрїле
дн лѣзнтрѣ, че маї вѣртос прїн ашезѣ-
тѣнтѣрї плѣкѣте лѣї Дѣмпнезеѣ ши оае-
нїлор. Днтре ачедїа Молдова нѣмѣрѣ
ши пе Васїліе водѣ албанїтѣл, че domnї
дела 1634—1654; зрмеле вїнефачерїлор
саме сѣнт пещерсе днкѣ пѣлѣ астѣлї ши
вор рѣтѣлѣ вечнїче. Бїсерїка сѣїндїлор
трїерархї дн Іашї, моащеле (релїквїїле)
сѣ. Параскївеї ши шкоалеле націонале дн-
тетеїате де дѣнсѣл, днзѣстрате кѣ треї
мошїї ши фeredезл дн Іашї, днгїдїте нѣ-
пѣ акѣм де гречїї кѣлѣгѣрї ши днїте ла
1828 де Домнѣл Іоан Стѣрза, днвѣпѣтѣ-
дїте апої сѣнт днгрїжїреа Д. С. Мїхаїл
Стѣрза, атѣт кѣнд ера епїтрон, кѣм ши
акѣм ка domnїтор, тоате ачесте ши алте
вїне фачерї вор пѣстра пѣрѣреа пентрѣ
прїнцѣл Васїліе о скѣмпѣ адѣчере амїнте.

Бїсерїка, ачестѣ фрѣмѣсѣцѣ о Мол-
давїеї, есте зп кап д'оперѣ дн мїнїатѣрѣ
а архїтектѣрѣї веакѣлѣ ал 17.леа; парѣзѣ
нѣмаї кѣ есте аскѣнсѣ ка ши о лѣтїнѣ
сѣнт оборок; кѣчї дн партеа деспре анѣс
се днтїнд піще болдї веї ши піще граж-

тревѣїт се кѣноаскѣ вїне пе Ротѣлї ши ін-
стїтѣдїїле лор. „I Voiaři zice ел, sono ne-
bili difendo obligati a proprie spese a la
guerra.“

¹⁾ Когѣлнїчєанѣ т. 1 ф. 241.

²⁾ Engel т, 1 ф. 215.

³⁾ Natalis Comitum universae sui temporis libri
triginta ab ano 1541—1581. Venetiis, 1581.

⁴⁾ Леатонїсѣдѣл цѣреї Молдовїї (1352—1591)
ф. 300.

⁵⁾ Когѣлнїчєанѣ ф. 206.

дѣри; аи партеа деспре мѣзъ поапте шѣ рѣсѣриг деспре злѣца маре, есте дѣкѣсѣ de пѣще кѣлѣ шѣ дѣгене, прѣн акѣрора чер- дакѣри алтернатѣв се ѣвек вѣсерѣкашѣ, мѣ- ренѣ шѣ пѣмѣ сѣрене сеаѣ шѣ алте фѣнде de сексѣл фѣрѣмос, вестѣте прѣн аванѣри кавалерѣщѣ шѣ версѣри de серенаде. Аи партеа деспре мѣзъзѣ се афлѣ зѣдѣрѣле шкоалелор наѣионале деасѣпра зпор вол- те, че се стѣпѣнск дѣкѣ de кѣлѣгѣри гѣрѣчѣ, аи протѣва порѣнѣлор окѣрѣвѣреѣ; зпа дѣн ачеле волте есте о пѣвнѣцѣ аи а- дѣвѣр домнеаскѣ сеаѣ маѣ вѣне аи адерѣр пентрѣ вѣдѣвѣ зѣдѣтѣ, кѣ маѣ мѣлте гѣрѣе пѣне de чел маѣ вѣн шѣ маѣ вѣкѣс некѣтар, дѣн кареле пѣще ганѣмѣзѣ пѣгѣри корѣдѣ пѣ- мѣдѣ цѣганѣ, акѣм словозѣдѣ аи контра воѣнѣеѣ зпора, аи тоате зѣмеле скотѣкте о порѣде доаѣ спре а стѣмпѣра сетѣа челор кѣвѣишѣ, че се остѣнѣрѣ тоате поа- птеа петрѣкѣнд аи прѣвѣгѣерѣ шѣ аиѣе- пѣнѣкѣнд.

Вѣсерѣка, de шѣ пѣ атѣт de маре, есте тоатѣ зѣдѣтѣ дѣн пѣатрѣ чѣоплѣтѣ шѣ сѣ- патѣ пе дѣн афарѣ аи варѣлѣфѣри кѣ зп вѣрѣѣ аи фреско, кѣ доаѣ тѣрѣри шѣ о волтѣ копѣрѣтѣ кѣ фѣр алѣ дѣпѣ фокѣл дела 1827. Аи лѣзѣнѣрѣ дѣкѣ се вѣд кѣ- тева вѣже сѣпате шѣ короапеле зпор сѣиѣдѣ зѣгѣрѣвѣдѣ пе пѣрѣдѣ. Аи мѣжлок дѣпре- цѣрѣл кандѣлавѣрѣлѣ (полѣкандѣрѣлѣ) спѣн- зѣрѣ анипатѣ de 8 ланѣзѣри о короапѣ de бронз дѣкѣѣетѣ дѣн вѣкѣдѣ, шѣ аи фѣеѣе- каре вѣкатѣ цѣфра В. В., адекѣ Васѣлѣе Водѣ. Кѣпѣл лѣѣ Васѣлѣе Водѣ кѣм шѣ а соѣѣеѣ самѣ шѣ а фѣлѣлѣ сѣѣ, кѣсѣте кѣ фѣр, се пѣстрѣазѣ дѣкѣ шѣ пѣпѣ астѣзѣ.

Маѣ de пѣсетнат е дѣнадѣапѣа дѣнѣ страна домнеаскѣ шѣ а мѣтрополѣтѣлѣ аи-

адѣкѣкѣтѣра аи пѣрете дѣнѣре доѣ стѣлпѣ, зп кѣп de мѣзѣсолѣѣ, зпде дѣнѣрѣн сѣкрѣѣ de арѣиѣнт аи парте полѣѣт кѣ азр, се о- дѣхнѣск моаѣцеле челе пѣпреѣдѣѣте але сѣп- теѣ Параскѣвѣѣ кѣмпѣратѣ кѣ сѣме дѣсе- мпате шѣ адѣсе de фѣндѣторѣл ачѣстеѣ вѣ- серѣчѣ. Клоподнѣга вѣсерѣчѣѣ есте чел маѣ палт тѣрѣн аи Іашѣ шѣ се афлѣ дѣспѣрѣдѣт зѣдѣт деспре злѣца маре, пе сѣпѣт дѣнѣсѣл се афлѣ поарѣа, ѣарѣ аи трѣжѣсѣл паза чѣнѣралѣ de фок.

Дѣкѣ кѣ о зѣ маѣ пѣинѣте адекѣ аи 13. се дѣчѣе сѣрѣвѣреа. О мѣлѣдѣме de оамѣнѣ de тоате вѣрѣстеле шѣ стѣрѣле се адѣвѣрѣаѣче дѣн тоатѣ цѣра, ба шѣ дѣн ло- кѣри маѣ дѣпѣрѣтате пентрѣ деосѣвѣте прѣ- чѣнѣ. Пе ла порѣдѣ вѣзѣ аи тоате пѣрѣдѣле фѣкѣлерѣ шѣ кѣлѣчѣ (чершѣиторѣ), ѣарѣ аи лѣзѣнѣрѣ маѣ пѣинѣте de а ажѣнѣе ла ракла сѣинѣте, доаѣ шѣраѣгѣри de кѣлѣгѣри кѣ фе- лѣзѣри de фелѣзѣри de оасѣ сѣинѣте, дѣнѣре каре се зѣче, кѣ аи ани трѣкѣдѣ сѣар фѣ афлат вѣрѣо кѣтева кѣ прѣпѣс. Аи мѣжлокѣл вѣ- серѣчѣѣ се пѣне сѣкрѣѣл кѣ моаѣцеле сѣинѣте, акѣм дѣскѣс, кѣчѣ алѣфѣл пѣмаѣ дѣмѣнѣчеле шѣ сѣрѣвѣторѣме ла кѣнонѣк, саѣ дѣпѣ че- рѣреа рѣгѣторѣлор се дѣскѣде; ѣарѣ деа- дреапѣа пе о странѣ сѣѣ масѣ маѣ мѣлѣдѣ скрѣиторѣ фѣеѣе-каре кѣте кѣ зп дѣск дѣн. пѣинѣте скрѣѣ пѣмеле челор че вор а фѣ по- мѣнѣдѣ. Аи зшѣле дѣпѣрѣтѣщѣ зп прѣот de мѣр фѣрѣ леафѣ фаче рѣгѣчѣзпн кѣ гѣра, ѣар зп кѣлѣгѣр пѣндѣеде ла дѣскѣрѣле челе de арѣиѣнт, ловѣте de араѣа дѣкѣнѣторѣлор сѣрѣачѣ саѣ de арѣиѣнтѣл шѣ азрѣл челор а- вѣдѣ, ка пѣ кѣмѣва врео монѣдѣ сѣ сѣрѣ de пе дѣск.

Атѣт вѣчернѣа, кѣт шѣ лѣтѣргѣа а доа- зѣ се фак кѣ маре помпѣ, дѣпѣ каре аниѣ

еаѣ шї маї пайте сїкрїзл се скоате афаръ
 с dın вісерїкѣ дп мїжлокѣ огрѣзеї, зндє
 дпкїпѣторїї дп дппресоарѣ dın тоате пѣр-
 цїле de dımїнеацѣ пѣпѣ дп сеарѣ. Сфѣр-
 шїндѣсе dерїmonїа шї дппрѣцїндѣсе тѣл-
 цїтеа, се пѣтѣрѣ ванїї адѣпацї de пе ла
 дпкїпѣторї, їарѣ хѣртїїле, пѣшїте помел-
 пїче, се пѣп ла о парте.

А треїа зї дп 15. се фаче поменїре
 фндаторїлор пѣшїцї ктїторї шї се дѣ масть
 mare, дпсѣ пѣ сѣрачїлор, дѣпѣ хотѣрѣреа
 фндаторїлор, че тот лор, адекѣ кѣлѣгѣрї-
 лор; кѣ ачест прїлеж се маї траг шї кло-
 потеле; аша дечї се дпкее ачесте зїле
 de сѣрѣаре. Сѣракѣл се дпгоарче акасѣ
 флѣтѣнд шї остенїт вшѣрат de пѣкате шї
 de челе доаѣ треї парале че ле маї авеа,
 їарѣ кѣвїосѣл се кѣлѣкѣ акасѣ сѣтѣл шї
 кѣ пѣнга плїпѣ. Чеї дої треї преоцї de
 mїр молдовенї, че dїп неконтенїт слѣжѣва
 вісерїчеї, се шѣлцѣтеск шї еї, дакѣ се дп-
 вреднїческ de капѣтѣ такар кѣте чева dїп
 чева че кѣрде пїнтре дѣдетеле Гречїлор.
 Оаре кѣм сѣпѣ трѣтацї Ромѣнїї дп цара
 гречеаскѣ шї дп алте локѣрї, зндє гречїї
 грѣеск dїп мїла шї dїп дѣпѣрїїле Молдове-
 нїлор? Прекѣт ам азїт дела кѣлѣгѣрїї че
 аѣ фост не аколо, апої de пѣмаї дѣк чева
 кѣ сїне, сѣпѣт прїмїцї фоарте рѣѣ сеаѣ пїчї
 кѣм.

††.

ЛА ZIOA ANIBERСAЛЪ 1844 OKT. 20.

(D. C. D. G.)

Doriam ka съ те vїzїt, съ'тї фак о datorїe,
 De пѣ dїп sentimente такар dїп фѣдѣрїe,

Кѣчї асфел фаче лѣтеа, шї п'ашї фї еѣ дпгѣї.
 Карактеле асѣзїї пе вѣзе се тѣсоарѣ;
 Вїртѣтеа се апасѣ d'a зрѣї грѣа повоарѣ
 Шї лашѣл терѣе весел дп сѣрѣкателеї кѣї.

Фїїнд кѣ moda дпсѣ пѣ поате сѣ се 'тпаче
 Кѣ minē акѣм d'odatъ, еѣ пѣ цїїѣ кѣм ашї фаче
 Кѣ кѣрѣтѣл кѣ дѣхѣл сѣ пот а тѣ 'пѣпѣла.
 Алерг ла тѣсе 'ндатъ . . . кѣ vie репѣжне
 Сѣрїѣ асте верѣзрї сѣрѣте, шї плїн de сїмдїцїїне
 Дпчеп кѣ ал теѣ сѣфлет пѣзїїн а те зра:

Дп їнїтѣ'дї сѣ фїе о начѣ, о пїетате,
 Дп сѣфлет о вїртѣте, зп dor de лївергате,
 Че чере веакѣл пострѣ прогрѣсѣлїї менїт;
 Дп касѣ'дї стрѣлѣчѣаскѣ фавоареа порочїреї;
 Фамїліеа'дї сѣ гѣсте плѣчерїле дорїреї;
 Шї верѣл теѣ ла черѣрї сѣ фїе азїт!!!

Г. С.

ENIGMЪ.

Чїнчї семне дпї аратъ
 Ъп верѣ шї зп сѣвстантїв:
 Е идеал на лѣкрѣ,
 Дар верѣл е актїв;
 Пе сѣвстантїв дп аре
 Тот омѣл негрешїт,
 Дар патїма дп фаче
 А фї de ел лїпсїт;
 Ачесте семне с'афлѣ,
 Ка верѣ, ла сїнгѣрїт,
 Дп тїпп презент шї аратъ
 Че 'н вѣчї пѣ е чїнстїт.
 О фантѣ вїцїоасѣ
 Прїп верѣл дпї пѣтеск,
 Шї сѣвстантївѣл есте
 Ъп дар dѣтнезееск;
 Сѣпѣт пѣмаї оаменї сїнгѣрї,
 Че аст вїцїї дп сѣвѣршеск,
 Шї їарѣп пѣмаї оаменї
 Д'аст дар се фолосеск.

Епр. Вїнтерхалдер.